

LO-REGERING

Det har sedan någon tid blivit uppenbart att den socialdemokratiska politiken efter valet innebär en vändpunkt i svensk inrikespolitisk utveckling av stor, måhända avgörande betydelse. LO-chefens, hr Geijers tal strax före jul med dess obehärskade utfall mot tjänstemännen och hr Strängs budgetfrieri till låglönegrupperna har ackompanjerats i crescendo av den socialdemokratiska pressen och partitidskriften Tiden. Man vill alltså göra låglönegruppernas ställning och möjligheterna att snabbt höja deras standard till huvudfråga i dagens svenska politik.

Sällan har väl en ledare för ett litet och som i det stora hela betydelselöst ansett parti på kort tid lyckats nå så stort faktiskt inflytande som hr Hermansson. I sin oro för hans vänstersocialistiska giv med dess försåtliga samlings tonfall har LO gripit in, skjutit statsministerns politik åt sidan och medvetet tagit risken av att försvaga partiets högerflygel. Hr Erlander är i realiteten avsatt som statsminister. Hans funktion synes i fortsättningen väsentligen bli den formella: att som partiets främste talesman företräda den nya linjen

i den offentliga debatten. Det säger mycket om hr Erlanders förmåga att hålla god min i elakt spel att han uppträder i sin nya uppgift med lojalitet, nästan med behag. Vad han säger för sig själv i sin kammare är förmodligen en annan sak!

Ty hr Erlanders politik innebar ett storstilat försök att bygga ut det socialdemokratiska arbetarpartiet till ett samlande löntagarparti, där stora grupper av tjänstemän skulle förena sig med LO-folket till en massiv folkmajoritet. Ett sådant parti skulle bli ett moderat välfärdsparti, vars maktställning rimligen inte skulle kunna hotas. Det såg ju också ett tag ut som om hr Erlander genom ATP-reformen skulle lyckas i sitt uppsåt — vällovligen såtillvida att dess förverkligande skulle ha inneburit en dominans för partiets mera försiktiga, mera realistiska och när allt kommer omkring också mera demokratiska högerflygel.

Men hr Hermansson — gäddan i karpdammen — har förstört idyllen. LO:s försvarsaktion mot honom innefattar en direkt tjänstemannafientlig politik, som innebär att skatteutsgningen av medel-

klassen genom progressivskatten och allehanda kompletterande påfund inte bara kommer att bestå utan rentav att skärpas.

LO-regeringens linje innebär emellertid också något annat och för den svenska demokratiens framtid djupt oroande. Vem som har makten och dirigerar politiken inom det jättelika maktkombinat, som är uppbyggt med SAP och LO som kärna i ett system av riksfattande stödorganisationer av blandad politisk och ekonomisk karaktär, är ju i och för sig inte avgörande ur oppositionens synpunkt. Det avgörande är politikens grundläggande innehåll. Riktas den sig mot demokratien, mot möjligheterna till maktbalans, mot möjligheterna till utjämning och förståelse alla de demokratiska partierna emellan — på grundval av gemensamma demokratiska värderingar — eller gör den det inte?

Det är svårt att finna annat än att LO-regeringens politik syftar till att så radikalt öka regeringsmakten och så i grund förändra de politiska arbetsformerna i detta land att vi övergår från den nuvarande åtminstone formellt accepterade parlamentariska demokratin till ett nytt styrelsesätt, som med samma terminologi kan beskrivas som "partikrati".

Regeringen reformerar arbetsformerna i departementen så att dessa skall bli mera hanterliga redskap för maktviljan. Regeringen bygger i form av planeringsmyn-

digheter upp nya maktinstanser utanför den bestående administrationen. Regeringen förflyttar utredningsverksamhet av central politisk betydelse från den typ av parlamentariska utredningar, som medfört kontinuerlig kontakt med riksdagen, till departementen — med ty åtföljande möjligheter att hålla oppositionen utanför. LO:s press framträder till på köpet alltmör ohöljt med krav på att statsämbetsmännen skall göras till lydiga redskap — till en "sensibel" byråkrati — för ett handlingskraftigt ministerstyre.

Är det någon som tror att socialdemokraterna vill föreställa sig ministrar från den demokratiska oppositionen som innehavare av sådan utomordentlig makt?

Värst av allt är naturligtvis förslagen om ett vittomfattande statsstöd till pressen och till de politiska partierna. Den som för tio år sedan förutspått att man på fullt allvar skulle diskutera dylika åtgärder i vårt land mot mitten av 1960-talet hade förmodligen allmänt blivit ansedd som en kvalificerad tokstolle. Ty ett sådant system bryter definitivt med den förutsättning, som folkstyret ytterst bygger på, nämligen den enskilde medborgarens spontana politiska aktivitet i känsla av personligt ansvar för samhället. Statsanslag i större skala till partier och press innebär att man skapar ett slutet system, där ett härskande skikt av statligt avlönade professionella politiker får

bestämna vad folket skall tillåtas veta, tycka och vilja.

Inför den argumentation, som från socialistiskt, tyvärr ibland också från s. k. liberalradikalt håll framförts till stöd för statsanslag till partierna och pressen tar man sig för pannan i undran om allt detta inte är en ond dröm. Kan sådant verkligen sägas och föreslås på fullt allvar i Sverige — när vi ändå under de senaste decennierna har fått en så ohyggligt åskådlig undervisning om hur bräckligt det demokratiska styrelseskicket är och hur

smygande och lömskt ett autortärt system kan tränga sig på!

Är det verkligen i vårt land, som en av LO:s politiska "tänkare" — låt vara med stadgat rykte för omdömeslöshet — vill införa premierat angiveri medborgarna emellan. Hr Ekströms tanke att den som hjälpte till att sätta fast en skattefuskare själv skulle få ett års skattefrihet tillhör ju den typ av straffrätt som endast hör hemma inom nazistiska eller kommunistiska regimer.

OM Nationernas förbund

I realiteten ter sig det nya fredsmaskineriet ej lika imponerande eller kanske ej lika hoppingsvande. Rätt och fred ha ej kunnat göras till synonyma begrepp, så att med säkerhet rätt skipats, när en konflikt "fredligt" avvecklats. Sanktionerna taga med nödvändighet formen av krig — handelskrig eller straffexpeditioner. Ingen utsikt finnes till att det nya systemet från början blir universellt. Rådets nya maktanspråk erinra om stormaktskongressernas efter Napoleonkrigen. Förhandenvarande orättvisor löpa fara att folkrättsligt lagfästas.

Fil. dr Verner Söderberg om Nationernas Förbund
i Svensk Tidskrift 1924